

Pudasjärven kaupunki
Kaupunginhallitus
PL 10
93101 Pudasjärvi
kirjaamo@pudasjarvi.fi

LAUSUNTO

26.5.2017

Dnro 286 /2017

Viite: Lausuntopyyntöne 20.4.2017

TOLPANVAARA-JYLHÄNVAARAN TUULIPUISTON OSAYLEISKAAVA

Kaavaluonnos

Pudasjärven kaupunki valmistelelee tuulipuistolle osayleiskaavaa Tolpanvaaran ja Jylhänvaaran alueelle. Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena ja sitä on tarkoitus käyttää tuulivoimaloiden rakennusluvan myöntämisen perusteena.

Tuulipuisto sijoittuu kokonaan Pintamon paliskunnan alueelle. Paliskunnan suurin sallittu eloporumäärä on 2600 ja poronomistajia oli 57 poronhoitovuonna 2015–2016. Paliskunnan poronhoito perustuu porojen vapaaseen laidunnukseen luonnonlaitumilla suurimman osan vuodesta. Tuulipuiston alueelle ja sen ympäristöön sijoittuu paliskunnan erilaisia toiminnallisia alueita, kuten kesä- ja syyslaitumia, erotusaita, kämppä sekä porojen kulku- ja kuljetusreitit.

Poronhoidon huomion ottaminen kaavoituksessa

Poronhoitolaki (848/1990) (PHL) on erityislaki, joka tulee ottaa huomioon poronhoitoalueella toimittaessa. Poronhoitolaki turvaa elinkeinon aseman. Se säättää poronhoidolle pysyvästi vapaan laidunnus-oikeuden: ”Poronhoitoa saadaan tässä laissa säädetyin rajoituksin harjoittaa poronhoitoalueella maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta.” (PHL 3§). Tämä tarkoittaa, että poroilla on oikeus vapaasti oleskella alueilla ja ottaa ravintonsa luonnosta (HE 244/1998). Poronhoitolaissa säädetään myös, että ”suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa.” (53 §).

Poronhoitolain ja muun lainsäädännön lisäksi poroelinkeinoa turvataan myös valtioneuvoston päätöksellä valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. ”Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekonaisuudet” –luvun yleistavoitteissa todetaan: ”Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset.” Myös Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa poronhoitoalueen osalta määrätään: ”*Alueiden käytön suunnittelussa on turvattava porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset. ---*”. Kaikkia alueita, eli myös Tolpanvaaran-Jylhänvaaran tv-alueita koskee määräys: ”--- *Poronhoitoalueella tulee turvata poronhoidon edellytykset.*”

Tuulipuiston vaikutukset

Tuulipuisto sijoittuu Pintamon paliskuntaan. Suunnittelualueella on paliskunnalle suurin merkitys syyslaidunalueena ja samalla rykimäalueena. Suunnittelualueen pohjoisosassa on kesälaidunta. Alueella laiduntaa ja sen kautta kulkee syksyisin useita satoja poroja. Alue on asumattomana rauhallinen, mikä korostaa sen sopivuutta porolaitumeksi. Tuulipuistohankkeesta aiheutuu välittömiä laidunten menetyksiä infrastruktuurin rakentamisen myötä. Mikäli porot välttävät alueita häiriön (rakentaminen, voimaloiden liike, ääni, välke) vuoksi tai niitä ei voida enää käyttää poronhoitotöissä, aiheutuu myös laajemmille alueille ulottuvia välillisiä laidunmenetyksiä ja laidunnuspaineen epätasaista jakautumista. Lisäkustannuksia aiheutuu tällöin porojen lisäruokinnasta. On mahdollista, että porot vaeltavat kauemmaksi etelään naapuripaliskunnan alueelle. Tällöin aiheutuu lisäkuluja porojen kuljettamisesta vieropaliskuntien alueelta takaisin. Pintamon poronhoitajien mukaan on mahdollista, että ainakin osa poroista voi välttää aluetta sinne tulevan häiriön vuoksi.

Hankealueen eteläosassa sijaitsee Tolpanvaaran siirtoaita, jossa porerotuksissa käsitellään noin 200-300 paliskunnan poroa. Tuulipuisto tulee todennäköisesti vaikuttamaan poronhoitotöihin alueella. Tuulipuiston rakenteet (voimalat, tiet), valot ja liike vaikeuttavat porojen kuljettamista alueen kautta erotuksiin. Myös jos porot välttävät aluetta, menettävät alueen aitarakenteet merkitystään ja niitä voidaan joutua siirtämään tai rakentamaan muualle.

Kaavaselostus sekä kaavamääräykset ja merkinnät

Kaavaselostuksessa kuvataan alueen poronhoitoa ja siinä käsitellään myös poronhoidolle aiheutuvia vaikutuksia. Myös poronhoitoa turvaava valtakunnallinen alueidenkäyttötavoite ja alueella voimassa oleva maakuntakaava on tunnistettu. Tämä on tärkeää, sillä tuulivoimahankkeille on tyypillistä, että niitä myydään edelleen uusille toimijoille, jotka eivät ole käyneet YVA- ja kaavavaiheen vuoropuhelua poronhoidon kanssa.

Kaavan M-alue on varsin laaja. Sen määräys kuuluu: *Alue on varattu pääasiassa metsätaloutta varten. Alueelle saa sijoittaa tuulivoimaloita niille erikseen osoitetuille alueille sekä niitä varten huoltoteitä, teknisiä verkostoja ja kokoonpanoalueita. Alueella on sallittua maa- ja metsätalouteen liittyvä rakentaminen.*

Määräyksen viimeiseen lauseeseen tulee lisätä poronhoidon rakenteet. Tällöin tuleville toimijoille ei jää epäselväksi saako alueelle rakentaa poronhoidon tarvitsemia rakenteita. Poronhoidon rakenteiden salliminen alueella on välttämätöntä, sillä vielä ei tiedetä miten porot reagoivat hankkeeseen ja onko paliskunnalla tarvetta rakentaa alueelle uusia erotusaitoja tai muita rakennelmia esimerkiksi ohjaamaan porojen liikkumista.

Kaavan yleismääräys kuuluu: ”Alueen suunnittelussa on turvattava porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset.” Paliskuntain yhdistys esittää, että määräystä muutettaisiin hieman:

”Alueen suunnittelussa ja toteutuksessa on turvattava porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset.”

Toimintaedellytysten turvaaminen kaavamääräyksin on tärkeää siksi, että jos hankkeen toimija vaihtuu, uuden toimijan sitoutuminen poronhoidon turvaamiseen ei ole itsestään selvää, mikäli ei sitä selkeästi kaavassa määrätä. Toiminnan turvaaminen tarkoittaa mm. sitä, että yhteydenpito rakentamisen ja toiminnan aikana on jatkuvaa ja että poronhoidon toiminta-ajat otetaan tuulipuiston rakentamisessa ja toiminnassa huomioon. Hankkeen haitallisia vaikutuksia poronhoidolle tulee välttää ja minimoida ja niitä tulee seurata. Tuulipuistohanke sijoittuu valtion maille. Poronhoitolain 53 § mukaisia neuvotteluita on käyty Pintamon paliskunnan kanssa kaavan edellisellä ”kierroksella”. Hankkeen seurannasta on sovittu paliskunnan kanssa.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ma/ao